

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um Byggðastofnun nr. 106/1999 (Lagfæringar)
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Innviðaráðuneytið
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	11. júní 2025

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni.

Lög um Byggðastofnun eru frá 1999 og hafa þarfnast lagfæringa við um nokkurt skeið. Þannig hefur stofnunin fest rætur á Sauðárkróki og telur ráðherra rétt að leggja til við Alþingi að lögbundið verði að höfuðstöðvar stofnunarinnar verði á Sauðárkróki. Bæta þarf orðalag laganna sem er ekki lengur í samræmi við raunveruleikann. Þannig eru atvinnuþróunarfélög ekki lengur til, heldur landshlutasamtök sveitarfélaga svo dæmi sé tekið. Þá vantar persónuverndarákvæði inn í löginn ásamt ákvæði um EIF (European Investment Fund) og sambærilega sjóði. Byggðastofnun er lánastofnun og ber að hafa stjórn samkvæmt lögum. Skoða á hvort rétt sé að fækka stjórnarmeðlimum úr 7 niður í 5 í sparnaðarskyni en samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki er skylt að hafa að lágmarki 5 manna stjórn og 3 til vara. Þá verður lagt til að skerpt verði á sjálfstæði stofnunarinnar í póstmálum en tillagan er kominn af hálfu EFTA.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Lagfæra gildandi lög og færa þau í samræmi við samtímann.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Gildandi réttur er ekki í samræmi við samtímann og skortir t.d. reglur um persónuvernd.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki.

Það er stefna stjórnvalda að treysta stoðir hinna dreifðu byggða. Byggðastofnun gegnir lykilhlutverki í að framfylgja byggðaáætlun stjórnvalda og er framkvæmdaaðili 12 af 44 aðgerðum gildandi áætlunar, auk þess að vera samstarfsaðili fjölda annarra aðgerða. Brýnt er að löggjöf sem um stofnunina gilda sé rétt og í samræmi við samtímann.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda.

Markmið með lagabreytingunni er að gefa stofnuninni betri lagastoð til að sinna hlutverki sínu. Þá er til skoðunar að fækka stjórnarmönnum sem felur í sér sparnað í ríkisrekstri. Þá er ætlunin að renna frekari stoðum undir sjálfstæði stofnunarinnar þegar hún tekur ákvarðanir í póstmálum. Á fundum með eftirlitsstofnun EFTA hafa komið fram þær athugasemdir að betur mætti koma fram í lögum að stofnunin væri sjálfstæðari í ákvörðunum sínum í þeim málaflokki þrátt fyrir að ráðuneytið teldi stofnunina vera nægjanlega sjálfstæða að lögum til að taka ákvörðun.

C. Leiðir

1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það?

Lögin yrðu áfram haldin talsverðum annmörkum, án persónuverndarákvæðis, ákvæða um EIF o.fl. Mögulega fengju stjórnvöld á sig álit frá eftirlitsstofnun EFTA vegna póstmála. 2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið. Engin önnur úrræði. 3. Mögulegar leiðir við lagasetningu. Heildarendurskoðun laganna en breytingarlög henta betur að sinni.
D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna? 1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni. Um er að ræða lítið breytingafrumvarp, líklega 10. greina frumvarp með fyrirvörum, sem lagt verður fyrir haustþing í nóvember 2025. Gildandi lög hafa staðið tímans tönn ágætlega og ekki stendur til að endurskrifa allan lagabálkinn. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Eftirfarandi ákvæði taka breytingum með öllum almennum fyrirvörum: 2. mgr.1.gr. 2. mgr.,3.mgr.,6.mgr. 2.gr. auk þess sem kemur ný mgr. við 2. gr. 2. mgr. 3. gr. (möguleg breyting) 4. gr. 8. gr. 9. gr. 10. gr. 4. mgr. 11. gr. Ný grein Ný grein
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar 1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Áformin koma inn á þjóðréttarskuldbindingar er varðar GDPR og EIF 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til? Nei
F. Samráð 1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Sveitarfélög, SA, SI, SFS, FA, 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Fjármálaráðuneytið 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Ekkert samráð hefur þegar farið fram. 4. Fyrirhugað samráð. Fyrirhugað er að hafa samráð í Samráðsgátt stjórnvalda eins og tíðkast.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er 1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal.

H. Næstu skref, innleiðing
- Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina? Nei. - Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Frumvarpið mun taka gildi við birtingu þess. Verði stjórn stofnunarinnar breytt mun gildistöku þess ákvæðis verða seinkað meðan ný stjórn verður formlega skipuð. - Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Samþykkt frumvarpsins - Mælikvarðar á árangur og útkomu. Um lagfæringar er að ræða - Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Byggðastofnun sér um það.
I. Annað
J. Fylgiskjöl
- Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. - Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.